

Årsrapport

Läsåret 2019/2020

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Inledning	3
Samordnarnas slutsatser.....	3
Verksamhetsberättelse	4
Observationer under året.....	4
Metod- och organisationsutveckling.....	5
Förtydligade bedömningsaspekter för förskola och fritidshem	5
Reviderad handbok för observatörer.....	5
Upphandling av enkät	5
Utvärdering av Våga visa-processen	6
Genomförda aktiviteter	6
Konsekvenser av pandemin	6
Introduktionsutbildning av nya observatörer	6
Kick off läsåret 2019/20.....	7
Kick off hösten 2019.....	7
Kick off våren 2020	7
Redovisning av resultat.....	8
Observationer.....	8
Identifiering av arbetsområden inför kommande läsår	13

Inledning

Våga Visa är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan fyra kommuner i Stockholmsområdet: Nacka, Sollentuna, Upplands Väsby och Danderyd. Syftet med samarbetet är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola.

Våga Visa

- Baseras på läroplaner för förskola och skola
- Utgår från ett barn- och elevperspektiv
- Stödjer det systematiska kvalitetsarbetet
- Jämför kommunernas förskolor och skolor
- Sprider goda exempel och bidrar till lärande och utveckling
- Bidrar med kompetensutveckling för lärare och rektorer

Samarbetet startade 1998 med observationer i grundskolan. Från och med år 2006 har samarbetet namnet Våga Visa. Metoderna omfattar idag observationer från förskola till gymnasieskola där varje enhet som observeras även gör en självskattning. I Våga Visa ingår även en gemensam elev- och föräldraenkäter i vilken tio stockholmskommuner ingår.

Årsrapporten beskriver arbetet läsåret 2019/2020. Rapporten har skrivits gemensamt av de fyra kommunernas samordnare för Våga Visa.

Styrgruppen består av: Kent Henningson (Danderyd), Susanne Nord (Nacka), Linda Ekstrand (Sollentuna), Astrid Täfvander (Upplands Väsby).

Samordnargruppen består av: Eva Hoas (Danderyd), Åsa Arnell (Nacka, från september), Claudia Stenberg (Sollentuna, ht19) Johan Hesselgren (Sollentuna, vt20), Björn Axén (Upplands Väsby) samt Sara Countakis, koordinator (Nacka, från november).

Samordnarnas slutsatser

Våren har präglats av Corona-pandemin genom att samtliga planerade observationer från och med vecka 10 ställdes in. Det har också inneburit att en del av de utvärderingar av metoden som planerats inte har kunnat genomföras.

Utvecklingen går framåt

Våga Visa observationer ger verksamheterna ett bra verktyg i kvalitetsarbetet. Förändringen med rapport och rapportunderlag, självskattningen och överlämningsmötena som dialog har bidragit till bättre kvalitet på observationerna.

Godा exempel

Hittills har förskolor/skolor som anses som gott exempel publicerats på hemsidan för Nacka kommun. För att anses som ett gott exempel krävs minst 3,0 i betyg inom samtliga bedömningsområden och betyget 3,5 i något. Syftet har varit att sprida goda exemplen och vara en inspirationskälla för andra verksamheter. Tyvärr har nuvarande information på webben inte lett till sådan spridning av goda exemplen som var avsikten. En slutsats är därför att under kommande år se över hur denna information kan lyftas fram, exempelvis genom att lyfta fram specifika områden. En förhoppning finns att detta ska leda till att förskolor/skolor mer aktivt väljer att utnyttja de goda exemplen för att utveckla den egna verksamhet.

Behov av fler observatörer

Antalet observationer var under 2019/20 färre än vanligt på grund av minskad tillgång till observatörer, både vad gäller höstens observationer och de som hade planerats för våren. Det är en tydlig trend som också märks genom färre deltagare i Våga visas årliga kick-off. Det är flera parametrar som påverkar. Dels är det inställningen hos rektorer i verksamheten dels att antalet observationer minskar. Det är viktigt att framöver rekrytera skickliga pedagoger och rektorer som observatörer inom samtliga skolformer, för att säkerställa fortsatt möjlighet att genomföra observationer - exempelvis så har endast en gymnasieskola observerats de senaste två åren.

Verksamhetsberättelse

Observationer under året

Under läsåret 2019/2020 har 22 enheter observerats. Totalt har 14 observatörer observerat. Antalet genomförda observationsdagar under läsåret var 303.

Tabell 1. Antal observerade enheter och totalt antal observationsdagar

Termin	Antal förskolor och skolor	Antal observationsdagar
Våren 2018	17	205
Hösten 2018	15	202
Våren 2019	17	238
Hösten 2019	15	213
Våren 2020	5	90

Tabell 2. Antal förskolor och skolor som observerats per kommun

Kommun	Hösten 2019	Våren 2020
Danderyd	2	0
Nacka	8	4
Sollentuna	5	1
Upplands Väsby	1	1
Summa	16	6

Metod- och organisationsutveckling

Förtydligade bedömningsaspekter för förskola och fritidshem

Bedömningsaspekterna för förskolan har uppdaterats med avseende på den reviderade läroplanen från 1 juli 2019. Fritidshemmet har tydliggjorts genom att de fått ett eget område med bedömningsaspekter utifrån läroplanens mål. Syftet är att säkerställa att observationen av fritidshemmet genomförs utifrån läroplansmålen.

Avsikten var att utvärdera de reviderade bedömningsaspekterna efter vårens observationer, men detta skjuts upp tills ett lämpligt antal observationer har genomförts.

Reviderad handbok för observatörer

Samordnarna har identifierat ett behov av starkare styrning av observationernas genomförande och att kvalitetssäkra rapporterna. Handboken reviderades därför under våren 2020 för att förtydliga ramverket och rutiner för observationernas genomförande.

Upphandling av enkät

Avtalet med Origo Group går ut under hösten 2020. En upphandling för genomförande av enkät 2021 påbörjades under hösten 2019 tillsammans med alla deltagande kommuner. Det resulterade i att Nacka kommun tog ansvar för själva upphandlingsprocessen tillsammans med en arbetsgrupp som bestod av representanter från Nacka, Danderyd och Täby.

Innan upphandlingen påbörjades gjordes en marknadsundersökning. Ett antal företag som ansågs kunna motsvara Våga Visas krav bjöds in till en dialog med arbetsgruppen. Syftet var att arbetsgruppen skulle få information om vad som finns på marknaden och hur företagen ser på tjänsten.

Arbetsgruppen tog fram ett förslag till förfrågningsunderlag som alla kommuner fick lämna synpunkter på. Innan upphandlingen hoppade två kommuner av, Norrtälje och Ekerö. Upphandlingen genomfördes under april-maj och det kom in tre anbud varav två gick till utvärdering. Dessa två alternativ var likvärdiga ur en kvalitetssynpunkt så det anbud som låg lägst i pris tilldelades uppdraget.

Den nya leverantören är Enkätfabriken och arbetet med att sätta upp tjänsten för Våga Visa påbörjades under juni.

Utvärdering av Våga visa-processen

Efter varje observation görs en utvärdering med den observerade enheten och med observatörer. Samtal och enkäter med observatörer och rektorer från enheterna visar överlag att man är mycket nöjd med processen. Det har framgått att det avslutande mötet vid observationen kan vara viktig för att enheten ska förstå rapporten.

En slutsats från läsårets utvärderingar är att ledningarnas självskattningar, som är frivilliga och görs innan observationen, behöver förtydligas med avseende på syfte och användning. Erfarenheten är att det fungerar väl när samordnaren går igenom syftet med självskattningen och hur den ska användas med rektor.

Genomförda aktiviteter

Konsekvenser av pandemin

Under mars månad beslutade samordnarna för Våga Visa att ställa in de resterande sex observationer (Danderyd 1, Nacka 1, Upplands Väsby 1, Sollentuna 3s) under våren. De flesta överlämningar som återstod skedde digitalt.

Introduktionsutbildning av nya observatörer

Introduktionsutbildning för nya observatörer genomförs i början av varje termin. Syftet är att de nya observatörerna efter genomgången utbildning ska ha en god förståelse och kompetens inom följande områden:

- uppdragets karaktär och observatörens roll
- att möta personal och elever under observation
- etik, sekretess och förhållningssätt
- att följa metoden
- hur en rapport ska skrivas och formuleras

Under hösten 2019 genomfördes utbildningen under en dag med två nya observatörer och två tidigare observatörer som behövde uppdatera metoden. Under vårterminen genomfördes utbildningen med fem nya observatörer.

Kick off läsåret 2019/20

I början av varje termin ordnas en kick off för observatörerna. Syftet är att stödja och utveckla observatörerna i sin observatörsroll och i frågor som är viktiga för kommande observationer. Under förmiddagen hålls brukligt en eller två föreläsningar (beroende på om föreläsningen passar både för- och grundskola) med tillhörande workshop. Under eftermiddagen fördjupar sig observatörerna i metoden och samordnarna informerar om olika relevanta saker för observationsuppdraget. Antalet observatörer på kickofferna har minskat de senaste åren men stabiliseras på en lägre nivå, från ca. 50-60 observatörer till ca 30 stycken. Detta beror både på att vi har färre observatörer och att observatörerna inte kan observera lika ofta vilket leder till färre observationer. Både vid höstens och vårens kick off närvarade 27 observatörer och samordnare.

Kick off hösten 2019

Höstterminens workshop hölls i Sollentuna kommunens lokaler. Förmiddagen bjöd på två föreläsningar för förskola respektive grundskola. Dels om förskolans nya läroplan och dels om kvalitet i fritidshem. Båda föreläsningarna hölls av föreläsare hämtade från samarbetet inom Våga Visa. Föreläsningen om förskolan hölls av Linn Jansdotter (förskollärare, Jensen Education) ”Nya bedömningsaspekter” och Cecilia Sundström (förskollärare, Sollentuna kommun) ”Undervisning i förskolan”. Föreläsningen ”Kvalitet i fritidshem” hölls av Mimmi Forsgren och Ann-Christin Nygren (Sollentuna kommun, Utbildningskontoret).

Under eftermiddagen hölls en workshop där observatörerna fick ta del av hur samordnarna metodgranskade rapporter. Observatörerna fick själva metodgranska ett antal av identifierade rapporter och sedan diskutera processen. Syftet med övningen var att observatörerna bättre ska förstå hela observationsprocessen och syftet med rapportunderlaget.

Kick off våren 2020

Vårens kick off hölls i Nacka kommunens lokaler i Nacka Forum. Förmiddagen bjöd på en föreläsning med Anne-Marie Körling om stimulerande lärande. Efter föreläsningen arbetade observatörerna i workshop om hur innehållet i föreläsningen kan översättas till observationerna. Under eftermiddagen hölls en workshop om bedömning i siffror i rapporterna. Kick-offen avslutades med att observatörlagen började planera vårens observationer.

Redovisning av resultat

Observationer

I 2019/20 års observationer är det flertalet enheter som erhållit så höga bedömningar av kvaliteten i verksamheten att de uppfyller Våga visas kriterier för goda exempel. Dessa goda exempel är de Nacka-baserade grundskolorna Backeboskolan (fristående, F-6), Johannes Petriskolan (fristående, F-9) och Järla skola (kommunal, F-6). På förskolesidan utgör Björknäs förskola (kommunal) i Nacka, Parkstugans förskola (fristående) i Sollentuna samt Friluftsförskolor Äventyret (fristående) i Danderyd goda exempel.

Tabell 3. Goda exempel från observationerna 2019/20 (observatörernas bedömning av kvaliteten inom respektive målområde)

Enhet	Målområde					
	Utveckling och lärande/Kunskaper	Normer och värden	Barns delaktighet och inflytande/Elevens ansvar och inflytande	Styrning och ledning	Bedömning och betyg (skola)	Fritidshem (skola)
Björknäs förskola	3,8	3,8	4,0	3,9	-	-
Friluftsförskolor Äventyret	3,1	3,6	3,4	3,3	-	-
Parkstugans förskola	3,5	3,1	3,4	3,1	-	-
Backeboskolan	3,8	4,0	3,8	4,0	3,9	3,8
Johannes Petri skola	3,0	3,6	3,0	3,4	3,3	3,2
Järla skola	3,3	3,8	3,5	3,5	3,3	3,8

Vid en observation bedömer observatörerna verksamheten utifrån en skala från 1,0 (stora brister i kvalitet) till 4,0 (mycket god kvalitet). Kriterierna för att vara ett gott exempel är att enheten uppnår minst 3,5 i bedömning i minst ett målområde och därutöver minst 3,0 (vilket motsvarar god kvalitet) i alla övriga målområden.

I nedanstående tabell redovisas resultaten från samtliga observationer under 2019/20. Tabellen följs av diagram som visar variationen i resultat mellan enheterna, inom varje målområde som bedömts.

Vid tolkning av resultatet är det viktigt att komma ihåg att enheter observeras utifrån ett löpande schema och att det därför inte är ett representativt urval. Antalet observationer per termin påverkas av tillgången till observatörer. Detta läsår påverkades därutöver av Corona-pandemin under vårterminen, vilket medförde att samtliga observationer som var planerade att genomföras efter vecka 10 ställdes in.

Tabell 4. Genomsnittlig bedömning av kvalitet läsåret 2019/20, per målområde och skolform

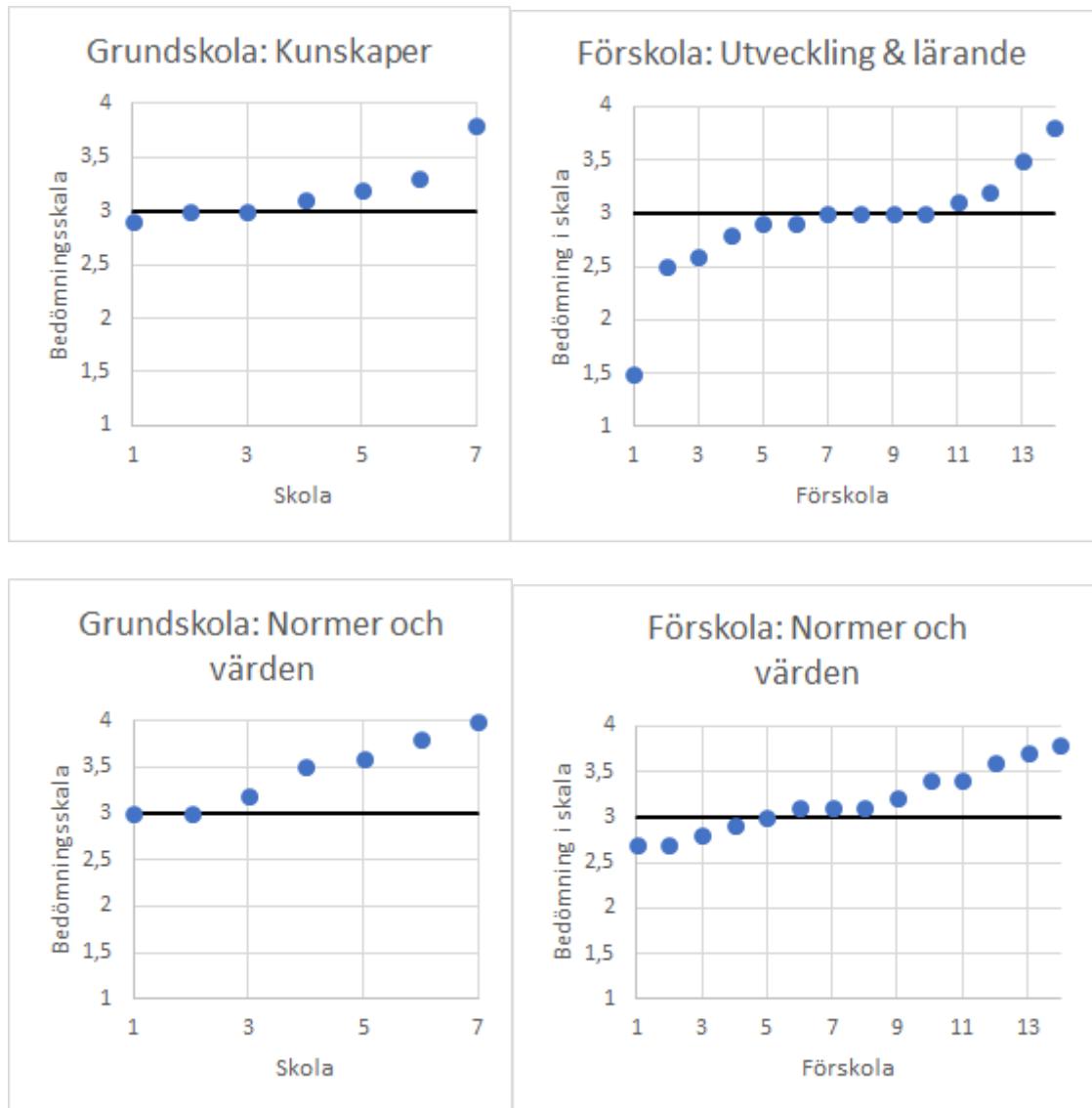
		Målområde (skala 1,0-4,0)					
Skolform	Antal obs.	Utveckling och lärande/Kunskaper	Normer och värden	Barns delaktighet och inflytande/Elevers ansvar och inflytande	Styrning och ledning	Bedömning och betyg (skola)	Fritidshem
Förskolan	14	2,9	3,2	3,0	2,8	-	-
Grundskolan	7	3,2	3,4	3,0	3,2	3,2	3,4
Grundsärskolan	1	3,6	3,9	3,9	3,3	3,0	2,9

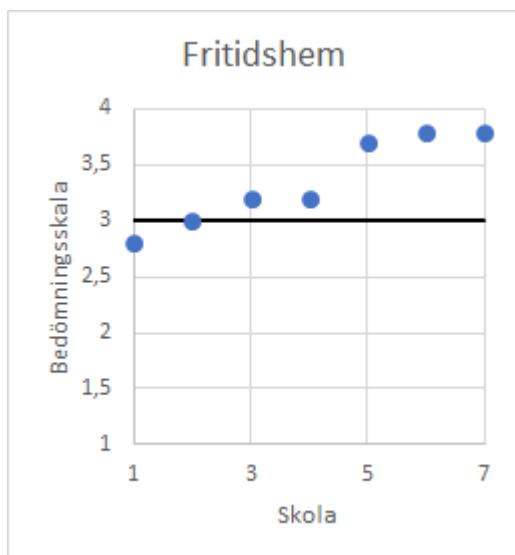
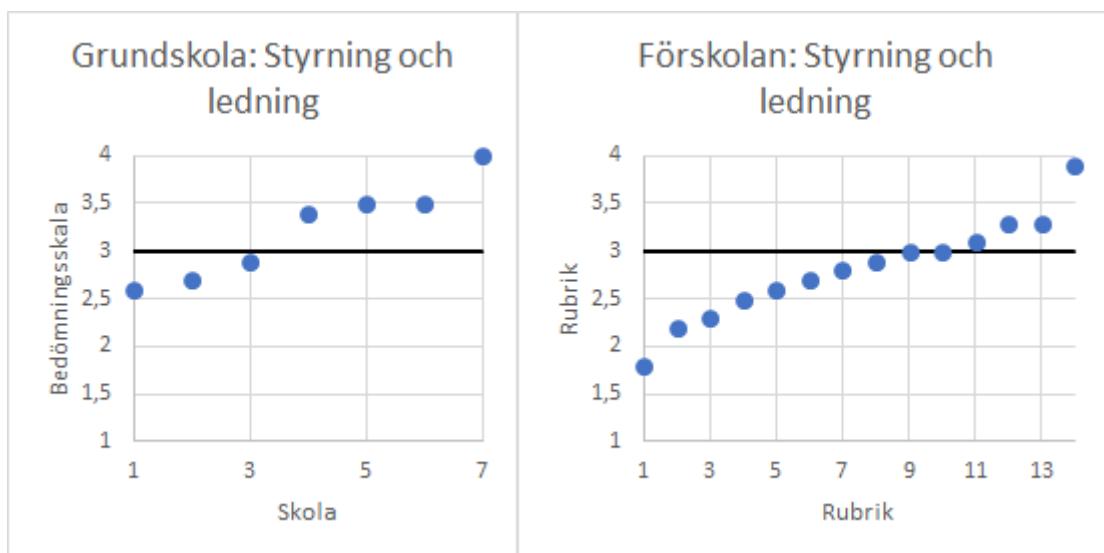
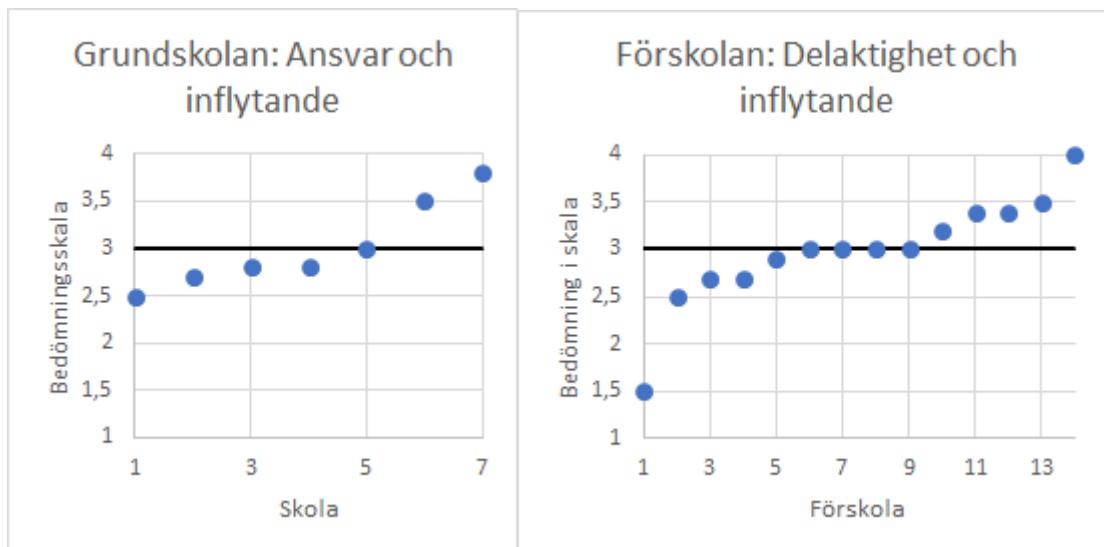
Nedanstående diagram visar observatörernas bedömningar av de olika målområdena för var och en av de grundskolor respektive förskolor som observerats under läsåret. Dubbelt så många förskolor som grundskolor har observerats och variationen i resultatet är också större inom förskolan.

Normer och värden är det målområde som får högst genomsnittlig bedömning såväl inom förskolan som grundskolan och grundsärskolan. Variationen i bedömd kvalitet mellan de observerade enheterna är inom grundskolan också som minst när det gäller normer och värden. Alla grundskolor uppnådde minst 3,0 i bedömning, vilket motsvarar god kvalitet. Samtliga observerade grundskolor hade också fritidshem, vars verksamhet överlag ges höga omdömen av observatörerna, i genomsnitt 3,4.

Det målområde inom förskolan där det var vanligast att få bedömningar som understeg 3,0 var inom Styrning och ledning och för grundskolans del var det området elevernas ansvar och inflytande.

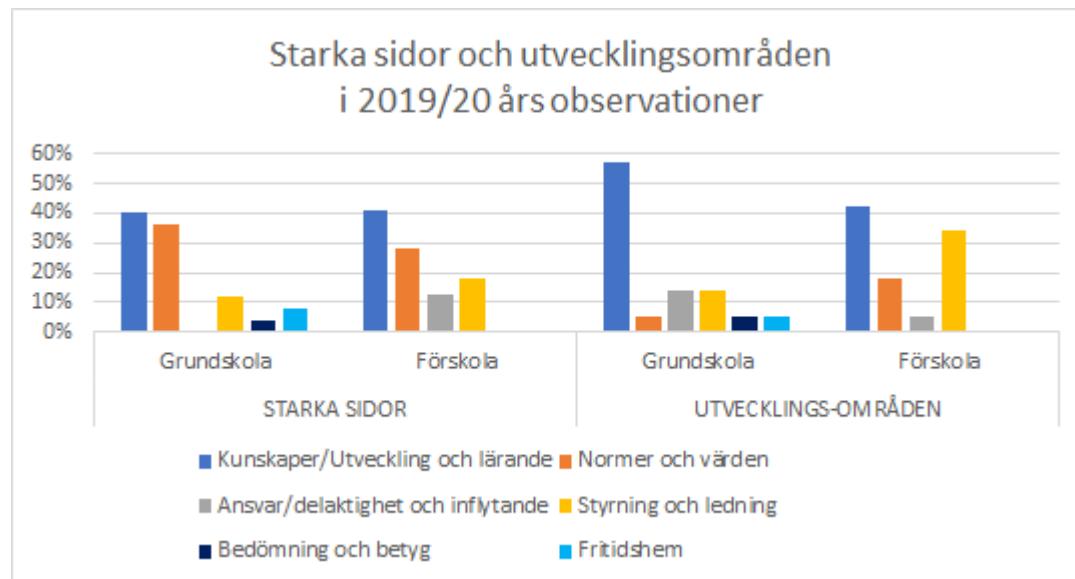
Diagram 1. Variation i bedömd kvalitet, per målområde

Vid varje observation identifieras såväl ett antal starka sidor som utvecklingsområden. Observationsrapporterna är tänkta att ha en balans i antal starka sidor och utvecklingsområden som tas upp, eftersom ett viktigt syfte med observationerna är att de ska vara till nytta i verksamheterna, i deras arbete med att utveckla kvaliteten för barnen och eleverna. Samma målområde kan lyftas fram som såväl en stark sida som ett utvecklingsområde vid samma enhet. I observationsrapporterna specificerar observatörerna vad det är inom målområdet som de bedömt är en stark sida eller utvecklingsområde.

Diagram 2. Förekomst av starka sidor och utvecklingsområden i 2019/20 års observationsrapporter (i procent av totala antalet identifierade starka sidor respektive utvecklingsområden)

Av diagrammet framgår att området Kunskaper i grundskolan är det som oftast tas upp såväl som en stark sida som ett utvecklingsområde. Samma mönster finns i förskolan vad gäller Utveckling och lärande. Normer och värden lyfts nästan lika ofta som en stark sida i grundskolan som området Kunskaper, men tas sällan upp som ett utvecklingsområde. Elevernas ansvar och inflytande förekommer i några fall som utvecklingsområden i de observerade grundskolorna, men tas inte upp i ett enda fall som en stark sida. För de observerade förskolorna är det tvärtom vanligare att motsvarande område, Barns delaktighet och inflytande, tas upp som en stark sida än som ett utvecklingsområde. Styrning och ledning lyfts i fler än tre fall av tio som ett utvecklingsområde vid de observerade förskolorna, men bara i ett fall av tio vid grundskolorna.

Identifiering av arbetsområden inför kommande läsår

Följande utvecklingsområden har utkristalliserats ur samordnargruppens analyser till årsrapporten samt genom omvärldsbevakning.

- Metoden - Utvärdera nya bedömningsaspekter för förskola och fritidshem
- Enkät - etablera samarbetet med nya leverantören i vilket det ingår att bestämma funktioner i analysverktyget
- Rekrytering av observatörer inom samtliga skolformer
- Revidera enkätfrågorna för förskolan så att de är anpassade efter deras läroplan.
- Bättre struktur för hur goda exempel sprids
- Syfte och användning av ledningens självskattning behöver förtydligas.